

הוי ריבוי אחר ריבוי, ואין ריבוי אחר ריבוי ט-א
אלא למעט. הילכך, נתינת לבונה אפילו על
 כלשהו מנחה פוסלת אותה. והא דבעינן
 נתינת לבונה בשיעורא דכזית הוא משום
 דילפינן נתינת לבונה מ"ונתן לכהן את
 הקודש".

ואיכא דאמרי: אמר רב יצחק בר יוסף: בעי
 רבי יוחנן: נתן משהו שמן על גבי כזית
 מנחה מהו? מי בעינן שימיה של כזית שמן
 כנתינה של כזית לבונה, או לא בעינן
 בשימת השמן שיעורא של כזית אלא משהו
 שמן פוסל את מנחת החוטא?

ומסקינן: תיקו!

שנינו במשנה: נתן שמן על שיריה אינו
 עובר בלא תעשה.

תנו רבנן: נאמר במנחת חוטא "לא ישים
 ולא יתן". יכול בשני כהנים, שאחד שם שמן

משום שנאמר בשמן "לא ישים", ומשמע
שימיה כל דהו של שמן פוסלת, ולאחר מכן
 נאמר "עליה", דמשמע דהוי ריבויא, עד
דאיכא שיעורא. (17) ללמד שצריך שיעור
 למנחה ששמים עליה שמן, (18) והשיעור
 הפחות ביותר הוא בכזית.

ואמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן: נתן
כזית לבונה על גבי משהו מנחה של
חוטא — פסל את המנחה. (19)

מאי טעמא הוי איפכא משימת שמן?

"לא יתן" כתיב בלבונה, וגמרינן מ"ונתן
 לכהן את הקודש" שצריך ליתן לכהן דבר
 הראוי להיות קודש. והיינו נתינה של כזית,
 והוא הדין נתינה של לבונה לא מיקרי
 "נתינה" עד דאיכא נתינה של כזית לבונה.

והדר כתיב ביחס לשיעור המנחה ריבוי של
 "עליה", לאחר שכבר נכתב מקודם לכן ריבוי
 של "עליה" בשמן.

עוד פחות מכזית שהשלימה לכזית. והשמיענו
 רבי יוחנן שלענין איסור נתינת שמן צריך כזית
 בדוקא.

18. רבי יוחנן דיבר לענין לפסול המנחה. והקרא
 אורה ועוד אחרונים נקטו בפשיטות שהוא הדין
 לענין איסור הנתינה. והמנחת חינוך נסתפק
 האם מכל מקום יש בזה איסור של חצי שיעור.

19. הקשה החזו"א [כא יא] הרי הלבונה אינה
 פוסלת אלא בשעת קמיצה כמו שלמדנו במשנה,
 ובשעת קמיצה הלא צריך שהמנחה תהיה כולה
 נוגעת יחד כמבואר לעיל [כד] עיי"ש, ואם כן
 שוב נחשב שהלבונה נמצאת על כולה! ותיירץ
 החזו"א שאפשר שרבי יוחנן סובר שצירוף כלי

17. יש לעיין, לפי המבואר לעיל בדעת
 הרמב"ם, שהאיסור הוא בהקרבה ולא בנתינה,
 אם כן איך שייך שיהיה במנחה פחות מכזית,
 שהרי אנו פוסקים אין הקטרה פחות מכזית,
 [עיין פסולי המוקדשין יא טו], ולעולם יהיה
 בהקרבה כזית מנחה. ואולי יש ליישב לפי מה
 שהובא בהערות [לעיל יז הערה 6] בשם
 הגרי"ד, שדין הקטרה בכזית נאמר על קיום
 ההקטרה, כלומר שיהיה מונח על האשים כזית,
 אבל אין צריך שיהיה כזית במעשה ההקטרה,
 שהוא ההנחה על האש, ואם שני כהנים יזרקו כל
 אחד חצי כזית, באופן שיהיה יחד כזית על
 האש, הרי זה הקטרה כשירה. ואם כן יש לומר
 שעל אופן זה מדברים כאן, שנתן על האש מנחה
 בלולה בשמן פחות מכזית, ועמה היה מוקטר

שהלאווין מתייחסים למנחה, ולא בכהן תליא חילוקא דמילתא, וכיון שנעשו בה שני הדברים, לא שנא עשאם כהן אחד ולא שנא עשאום שני כהנים מיחייב תרתי.⁽²⁰⁾

יכול לא יתן כלי עם שמן או לבונה על גבי

והשני נותן לבונה, הכתוב מדבר, שבאופן ששני כהנים עשו כל אחד מעשה נפרד אז כל אחד מהם לוקה על לאו נפרד, אבל אם כהן אחד ישים שמן ויתן לבונה לא ילקה אלא על לאו אחד? — תלמוד לומר "עליה", לומר לך: בגופה של מנחה הכתוב מדבר,

המנחת חינוך [קכה]. וכן משמע קצת מלשון התוס', אבל מלשון ר"ת יש מקום להבין שאם יהיה פסול אחר במנחה, אינו עובר בלאו דנתינת שמן, [אפילו לשיטת התוס']. ורק כשנותן שמן אחר לבונה מאחר ששניהם משם אחד, משום כך עובר גם על השני, וכמו שהזכיר בדבריו מה שלמדנו לעיל [נו — נו] לענין מחמץ את המנחה, שהגם שאינו חייב כשחיימץ מנחה פסולה, מכל מקום במחמץ אחר מחמץ חייב, משום שהכל נחשב כחימוץ אריכתא.

והרמב"ם [מעה"ק יב ח] כתב "נתן והקריב, לוקה על השמן בפני עצמו ועל הלבונה בפני עצמה". ומבואר שאינו סובר כר"ת, ובחידושי הגרי"ז הביא בשם הגרי"ד, שלדעת הרמב"ם שהאיסור הוא בהקרבה, הרי ודאי שלא שייך כל נידון זה, שהרי בשעת הקרבה אין השמן קודם ללבונה אפילו אם ניתן לפניו במנחה. וכמו כן לדבריו לא שייך ללמוד שגדר האיסור הוא במה שהמנחה נפטלת על ידי השמן, [וכמו שנתבאר לשיטת ר"ת], אלא האיסור הוא ההקרבה של המנחה עם שמן ולבונה.

והאור שמח שם פירש הברייתא לדעת הרמב"ם באופן אחר, שהנידון הוא לענין זמן האיסור של נתינת השמן, כלומר שבאופן שכהן אחד נתן שמן וכהן אחר נתן לבונה, יכול יתחייבו שניהם, ומשום שהאיסור הוא בשעת הנתינה, והרי שניהם נתנו, ועל זה למדנו מ"עליה", שהאיסור הוא רק בהקרבה, ולכן רק הכהן המקריב עובר, ואין שייכות ששנים יעברו בלאו זה.

מועיל לענין קמיצה, כלומר שכאשר המנחה מונחת בכלי אחד, אף על גב שאין כולה נוגעת יחד הכלי מצרפה, וכמו שנסתפק בזה רב כהנא לעיל שם, אבל לענין פסול הלבונה אין מועיל צירוף הכלי, אלא הוא פוסל רק את החלק שהוא מונח עליו ונוגע בו, עוד תירץ, שיתכן שעיקר דברי רבי יוחנן נאמרו לענין הלאו, שעובר עליו אפילו קודם קמיצה.

20. התוס' פירשו שהנידון היה לענין נתינת לבונה אחר שכבר נתן שמן. והספק הוא האם השני גם כן עובר בלאו, או שמאחר והמנחה נפטלה על ידי השמן, שוב אינו עובר עוד בלאו, ודוקא כשנתן שניהם בבת אחת יהיה חייב על שניהם כמבואר במשנה, אבל נחלקו בתוס' איך לפרש מסקנת הברייתא לענין דינא, שהתוס' פירשו שלומדים מ"עליה" שגם השני עובר, אולם הביאו בשם רבינו תם שאין השני עובר בלאו. והאחרונים נקטו בפשיטות שהוא הדין לנותן שמן אחר הלבונה, שאף על גב שאפשר ללקט הלבונה ותחזור המנחה להכשירה, מכל מקום עתה פסולה היא, ואינה ראויה להקרבה כמות שהיא עכשיו.

והמנחת חינוך [רפז טו] ביאר שלר"ת גדר האיסור הוא שלא לפסול את המנחה על ידי שמן ולבונה, ולכן מאחר שכבר יש בה פסול קודם, אין שייך לעבור עוד פעם נוספת, אולם לדעת התוס' גדר האיסור הוא, עצם פעולת הנתינה של שמן ולבונה במנחה, ולכאורה אין שום חילוק אם היא מנחה כשירה או פסולה. וכן נקט באמת

ז. ומנחת כהן משיח.

ח. מנחת נכרים.

ט. מנחת נשים.

י. ומנחת חוטא.

רבי שמעון אומר: מנחת כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן הגשה, לפי שאין בהן קמיצה, אלא הן מוקטרות כליל וכל שאין בהן קמיצה — אין בהן הגשה.⁽²²⁾

גמרא:

אמר רב פפא: כל היכא דתנן — עשר תנן [וכדמבארין בדף הקודם].

מאי קא משמע לך? — לאפוקי מדרבי שמעון, דאמר מנחת מאפה תנור, אפילו מחצה חלות ומחצה רקיקין יביא, קא משמע לך דלא. אלא מביא או חלות או רקיקין.

שינונו במשנה פלוגתייהו דרבנן ורבי שמעון אם יש מצות הגשה במנחת כהנים ובמנחת כהן משיח.

ומבארין: מנא הני מילי? והיינו: מאי טעמייהו דרבנן ודרבי שמעון?

דתנו רבנן: נאמר במנחת מרחשת "והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה לה", והקריבה

כלי שבו נמצאת המנחה,⁽²¹⁾ שגם בהכי קרינן לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה, ואם נתן פסל? — תלמוד לומר "עליה" — בנופה של מנחה הכתוב מדבר, שאין לבלול את השמן או את הלבונה במנחה עצמה, ולא שיהיה איסור ליתן כלי עם שמן או לבונה מעליה.

מתניתין:

יש מנחות שהן טעונות הגשה, ואין טעונות תנופה.

ויש מנחות שהן טעונות תנופה ולא הגשה.

ויש מנחות שהן טעונות הגשה ותנופה.

ויש מנחות שאינן טעונות לא תנופה ולא הגשה.

ואלו הן המנחות שהן טעונות הגשה ואין טעונות תנופה:

א. מנחת הסולת.

ב. והמחבת.

ג. ומרחשת.

ד-ה. והחלות והרקיקין של מנחת מאפה תנור.

ו. מנחת כהנים.

22. כתב בחידושי הגרי"ז שלפי רבי שמעון אין גם הגשה בקרבן עצים, שהרי אין בהם קמיצה להתירם באכילה לכהנים. ומה שלמדנו לעיל [כ ב], שלרבי הסובר שעצים קרבן גמור הן ונלמדים ממנחה, יש בהם הגשה, אין זה לפי סברת רבי שמעון.

21. רש"י פירש במשנה דין זה במנחת חוטא. וביאר החשק שלמה שבמנחת סוטה שנאמר "לא יצוק" היה הדבר פשוט שבנתינת כלי על גביה אינו נפסל, שאין זה יציקה, ורק במנחת חוטא שנאמר "לא ישים", היינו פוסלים בנתינת כלי לולא הדרשה ד"עליה".

אל הכהן, והגישה אל המזבח.

והרים הכהן מן המנחה את אזכרתה, והקטיר המזבחה".

אילו נאמר בתחילת הפסוק "והבאת אשר יעשה מאלה לה" [ולא כדכתיב "והבאת את המנחה אשר יעשה מאלה לה"], הייתי אומר שהיות ובהמשך נאמר דין הקטרת הקומץ ["אזכרתה"], הרי הכי הוא משמעות הכתוב:

אין לי שמעון הגשה אלא קומץ בלבד.

מנחה, לפני שנקמצה, מנין שהיא טעונה הגשה?

תלמוד לומר "והבאת את המנחה ... והגישה".

מנחת חוטא מנין שהיא טעונה הגשה?

תלמוד לומר "את המנחה", לרבות מנחת חוטא להגשה.

ואיכא לתמוה, אמאי איצטריך קרא למנחת חוטא — והלא דין הוא שתהיה מנחת חוטא טעונה הגשה, בלימוד של "במה הצד":

ב-ט שהרי נאמר הבא מנחת חוטא, שהיא חובה, ונאמר נמי הבא מנחת נדבה.

מה מנחת נדבה טעונה הגשה, כדכתיב במנחת מרחשת, אף מנחת חובה של חוטא טעונה הגשה.

וכי תפרוך: מה למנחת נדבה שכן טעונה שמן ולבונה, תאמר במנחת חוטא שאין בה

שמן ולבונה?!

מנחת סוטה תוכיח, שאין בה שמן ולבונה, ובכל זאת היא טעונה הגשה, וכדילפינן לה לקמן.

אלא דאכתי איכא למיפרך: מה למנחת סוטה שכן היא טעונה תנופה, ואילו מנחת חוטא ומנחת נדבה אינן טעונות תנופה?!

מנחת נדבה תוכיח שאינה טעונה תנופה ובכל זאת היא טעונה הגשה.

וחזר הדין. לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה. הצד השווה שבהן במנחת נדבה ובמנחת סוטה ששוו לקמיצה, ושוו להגשה. אף אני אביא מנחת חוטא, ששוו להן לקמיצה, ולכן היא גם תשוו להן להגשה.

ואכתי איכא למיפרך: מה להצד השווה שבהן, שכן הם הוכשרו לבא בעשיר כבעני, תאמר במנחת חוטא, שלא הוכשרה לבא בעשיר כבעני, שהרי העשיר מביא קרבן בהמה או עופות?!

הילכך, כיון שלא ניתן ללמוד דין הגשה במנחת חוטא בלימוד של כמה מצד, תלמוד לומר ריבויא — "את המנחה", לרבות מנחת חוטא להגשה.

רבי שמעון אומר [ולא בא רבי שמעון לחלוק על תנא קמא, אלא להוסיף לימודים נוספים]: נאמר בתחילת הפסוק "והבאת את המנחה" — לרבות מנחת העומר להגשה. והראיה דלישנא ד"הבאה" היא לרבות את מנחת העומר, שהרי וכן הוא, הכתוב, אומר: "והבאתם את עומר ראשית קצירכם אל הכהן".